

PRESSMEDDELANDE nr 157/25

Luxemburg den 18 december 2025

Domstolens dom i mål C-448/23 | kommissionen mot Polen (Kontroll utan befogenhet av EU-domstolens praxis – Principen om EU-rättens företråde)

Rättsstatsprincipen: Polens författningsdomstol har åsidosatt flera grundläggande EU-rättsliga principer genom att inte följa EU-domstolens praxis

EU-domstolen slår också fast att Polens författningsdomstol inte är en oavhängig och opartisk domstol på grund av allvarliga brister i samband med tillsättningarna av författningsdomstolens ordförande och tre andra domare i den domstolen

Polens författningsdomstol förklarade i två domar att vissa bestämmelser i fördragen, såsom de hade tolkats av EU-domstolen, stred mot Polens grundlag och uttalade uttryckligen att EU-domstolen i sin praxis angående rätten till ett effektivt domstolsskydd¹ hade överskridit de befogenheter som den hade tilldelats (*ultra vires*). Europeiska kommissionen ansåg att dessa domar åsidosatte flera grundläggande EU-rättsliga principer, däribland principen om EU-rättens företråde, och väckte därför en fördragsbrottstalan mot Polen vid EU-domstolen. EU-domstolen bifaller fördragsbrottstalan och slår fast att Polen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter genom att Polens författningsdomstol har åsidosatt rätten till ett effektivt domstolsskydd; brutit mot principerna om EU-rättens företråde, autonomi, effektivitet och enhetliga tillämpning samt inte fäst något avseende vid den bindande verkan som EU-domstolens avgöranden har. EU-domstolen bifaller även kommissionens fördragsbrottstalan i den delen som den avser allvarliga brister i samband med tillsättningen av ordföranden i Polens författningsdomstol samt tre andra domare i den domstolen, vilket inneburit ett undergrävande av författningsdomstolens ställning som en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag, i den mening som avses i EU-rätten.

Polens författningsdomstol förklarade i två domar, som meddelades den 14 juli respektive den 7 oktober 2021, att vissa bestämmelser i fördragen, såsom de hade tolkats av EU-domstolen, var oförenliga med Polens grundlag. Dessa domar meddelades mot bakgrund av EU-domstolens praxis angående de polska domstolarnas oavhängighet.

Polens författningsdomstol underkände genom dessa domar den behörighet som EU-domstolen hade slagit fast att nationella domstolar har att kontrollera lagenligheten av förfarandena för att tillsätta domare, inbegripet lagenligheten av resolutioner från Polens nationella domstolsråd (KRS), och att uttala sig om brister i dessa förfaranden.² I dessa domar avfärdades också de interimistiska åtgärder som hade beslutats av EU-domstolen angående polska domstolars organisation och behörighet samt processen vid dessa domstolar.³

Europeiska kommissionen ansåg att dessa domar från Polens författningsdomstol undergräver principen om ett effektivt domstolsskydd, principerna om EU-rättens autonomi, företråde, effektivitet och enhetliga tillämpning samt principen att EU-domstolens praxis är bindande. Kommissionen⁴ väckte därför en fördragsbrottstalan mot Polen vid EU-domstolen.

Inom ramen för sin fördragsbrottstalan invände kommissionen också mot brister i samband med tillsättningen av tre domare i Polens författningsdomstol⁵ och den domstolens ordförande.⁶ Kommissionen gjorde gällande att

författningsdomstolen inte är en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats genom lag.

EU-domstolen bifaller i sin dom **kommissionens talan i dess helhet och fastställer de fördragsbrott som har lagts Polen till last.**

EU-domstolen konstaterar att den dom som meddelades av Polens författningsdomstol den 7 oktober 2021 strider mot principen om ett effektivt domstolsskydd och att den, med åsidosättande av EU-domstolens praxis, fråntar nationella domstolar behörigheten att kontrollera lagenligheten av förfarandena för tillsättning av domare, inbegripet lagenligheten av resolutioner från KRS med förslag på kandidater, och att uttala sig om brister i sådana förfaranden. Polens författningsdomstol har även i den dom som meddelades den 14 juli 2021 åsidosatt denna princip genom att inte erkänna någon bindande verkan för de interimistiska åtgärder angående polska domstolars organisation och behörighet samt processen vid dessa domstolar, som EU-domstolen hade beslutat om.

De omtvistade domarna hindrar polska myndigheter från att tillämpa normer i EU:s primärrätt och de **utgör därför även ett ifrågasättande av de grundläggande kännetecknen för EU:s rättsordning**, eftersom de förkastar principerna om EU-rättens autonomi, företräde, effektivitet och enhetliga tillämpning samt principen att EU-domstolens praxis är bindande.

EU-domstolen erinrar om att **Polen inte kan åberopa sin konstitutionella identitet** för att undandra sig att respektera de gemensamma värdena i artikel 2 FEU, såsom rättsstaten, ett effektivt domstolsskydd och domstolarnas oavhängighet. Dessa värden utgör nämligen grunden för EU:s identitet och Polen har frivilligt anslutit sig till EU. **Efter anslutningen tar sig dessa värden konkret uttryck i rättsligt bindande förpliktelser som medlemsstaterna inte kan frigöra sig från.**

Dessutom **kan nationella domstolar inte ensidigt avgöra omfattningen av och gränserna för de befogenheter som EU har tilldelats.** Sådana frågor innefattar med nödvändighet en tolkning av EU-rätten och omfattas, enligt det EU-domstolssystem som inrättats genom fördragen, av domstolens och tribunalens exklusiva behörighet. Autonomi och effektiviteten av EU:s rättsordning utgör i synnerhet hinder för alla former av yttre kontroll av EU-domstolens avgöranden i vilka den utövar sin exklusiva behörighet att tolka EU-rätten på ett slutgiltigt och bindande sätt samt att kontrollera EU-rättsaktens lagenlighet. Eventuella frågor som nationella domstolar kan ha beträffande omfattningen av EU:s befogenheter eller giltigheten av en EU-rättsakt, på grund av att rättsakten ifråga skulle överskrida gränserna för EU:s befogenheter eller att den skulle undergräva kravet att EU ska respektera medlemsstaternas nationella identitet⁷ kan endast lösas i dialog med EU-domstolen, genom ett förfarande för förhandsavgörande. Detsamma gäller när nationella domstolars frågor avser EU-domstolens tolkning av en EU-rättsakt.

EU-domstolen konstaterar slutligen att det förekommit brister, i form av åsidosättanden av grundläggande regler för förfarandena för domartillsättningar i Polen, i samband med tillsättningen av tre domare i Polens författningsdomstol i december 2015 och av den domstolens ordförande i december 2016. Av detta skäl **uppfyller Polens författningsdomstol inte kraven för att vara en domstol som har upprättats enligt lag och som är oavhängig och opartisk, i den mening som avses i EU-rätten.**

PÅPEKANDE: En talan om fördragsbrott riktar sig mot en medlemsstat som inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EU-rätten. En sådan talan kan väckas av kommissionen eller en annan medlemsstat. Om EU-domstolen slår fast att fördragsbrott föreligger, är staten skyldig att omedelbart följa domen.

Om kommissionen anser att medlemsstaten har underlåtit att följa domen, får den väcka en ny talan och begära att ekonomiska påföljder ska utdömas. Om en medlemsstat har underlåtit att underrätta kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att införliva ett direktiv, kan EU-domstolen emellertid redan i samband med den första domen om fördragsbrott utdöma en ekonomisk sanktion, om kommissionen har begärt detta.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för EU-domstolen.

[Domen i fulltext och eventuellt en resumé](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Håll dig uppdaterad!

¹ Denna rättighet framgår av artikel 19.1 andra stycket FEU.

² EU-domstolens dom av den 2 mars 2021, A.B. m.fl. (Tillsättning av domare vid Högsta domstolen – Rättsmedel), [C-824/18](#) (se pressmeddelande nr [31/21](#)) och dom av den 6 oktober 2021, W. Ž. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), [C-487/19](#) (se pressmeddelande nr [173/21](#)).

³ EU-domstolens beslut av den 8 april 2020, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), [C-791/19 R](#) (se pressmeddelande nr [47/20](#)). I det beslutet förelades Polen att tillfälligt upphöra med tillämpningen av de bestämmelser som ger avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen behörighet att avgöra disciplinära mål avseende domare. Denna åtgärd syftade till att upprätthålla rätten till ett effektivt domstolsskydd, med hänsyn till att oavhängigheten och opartiskheten för avdelningen för disciplinära mål hade ifrågasatts.

⁴ Se kommissionens [pressmeddelande](#).

⁵ I december 2015 valde Polens parlament (sejmen), i dess sammansättning under den åttonde valperioden, tre personer för att ersätta de domare vilkas förordnanden hade löpt, trots att sejmen, i dess sammansättning under den sjunde valperioden, i oktober 2015 redan hade valt tre andra domare för samma tjänster. Polens författningsdomstol slog i domar av den 3 och 9 december 2015 fast att valet av de tre domare som hade gjorts av sejmen, i dess sammansättning under åttonde valperioden, stred mot Polens grundlag. De tre personer som hade valts i december 2015 avlade ed inför Polens president och förordnades att tillträda sina tjänster, medan de domare som hade valts i oktober 2015 inte kunde tillträda sina tjänster.

⁶ Kallelse till plenarmötet för att utse kandidater till denna befattning hade skickats ut samma dag som mötet ägde rum och det var inte möjligt för samtliga domare i författningsdomstolen att närvara (en domare hade förhinder). Av de fjorton domare som närvarade, vägrade åtta att delta i omröstningen och krävde att mötet skulle skjutas upp så att den femtonde domaren kunde närvara. Den domare som var kandidat till ordförandeposten valdes med rösterna från fem domare, däribland de tre domare vilkas tillsättning redan hade ifrågasatts. Den sålunda valda kandidaten utsågs senare till ordförande av Polens president. Att lägga fram kandidater som saknar stöd av en majoritet av domare har ansetts strida mot Polens grundlag.

⁷ Enligt artikel 4.2 FEU.